

การพัฒนาอุปกรณ์คลายเส้นจากภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแท่นยี่น
ตำบลสิงหนาท อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา^{*}
DEVELOPMENT OF MUSCLE RELAXATION EQUIPMENT FROM LOCAL WISDOM OF
THE TAEN YUEN COMMUNITY ENTERPRISE GROUP SINGHANAT SUBDISTRICT,
LAT BUA LUANG DISTRICT, PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

บวร เครือรัตน์

Bovan Krouat

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ นครปฐม ประเทศไทย

Faculty of Architecture and Design, Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Nakhon Pathom, Thailand

Corresponding author E-mail: bovon.kro@rmutr.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน 2) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์อุปกรณ์คลายเส้นจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของวิสาหกิจชุมชน 3) ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่ออุปกรณ์คลายเส้น ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ เน้นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ระหว่างผู้วิจัย ชุมชน ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน นักออกแบบ ผู้ใช้งานจำนวน 60 คน เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย อุปกรณ์คลายเส้นต้นแบบ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ต้นแบบผลิตภัณฑ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กำลังเผชิญกับความท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสภาพในการแข่งขันและโอกาสทางธุรกิจ ได้แก่ข้อจำกัดด้านความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ สินค้าที่มีจำหน่ายเน้นการใช้งานพื้นฐาน ส่งผลสามารถถูกเลียนแบบได้ง่าย ขาดจุดเด่นดึงดูดผู้บริโภค การออกแบบและการดูแลขั้นตอนการผลิตที่ขาดการใส่ใจรายละเอียด น้ำหนักของแท่นยี่นที่มาก ลำบากในการขนย้าย และการไม่รองรับความต้องการใช้งานที่หลากหลายของผู้บริโภค 2) ผู้วิจัยพัฒนาต้นแบบอุปกรณ์คลายเส้น จำนวน 3 รูปแบบ แต่ละรูปแบบสามารถปรับระดับพื้นอุปกรณ์ได้ 4 ระดับ เหมาะสำหรับผู้ประสบปัญหาอาการกล้ามเนื้อเหนียว ใช้งานได้ทั้งก่อนและหลังการออกกำลังกาย ช่วยป้องกันและลดอาการกล้ามเนื้อล้า ลดความเมื่อยล้าบริเวณกล้ามเนื้อขา ลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ผลการประเมินความพึงพอใจโดยรวมจากผู้ใช้งานต้นแบบอุปกรณ์คลายเส้น ด้านการออกแบบมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.57

คำสำคัญ: การพัฒนา, ผลิตภัณฑ์อุปกรณ์คลายเส้น, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแท่นยี่น

Abstract

This research aimed to 1) investigate the problems and obstacles faced by community enterprises, 2) develop a prototype of a foot massage tool based on local wisdom, and 3) evaluate user satisfaction with the prototype. A mixed - methods approach was employed, combining quantitative and qualitative data, with a focus on participatory research involving

^{*} Received 26 July 2024; Revised 17 August 2024; Accepted 20 August 2024

researchers, community members, and experts. The sample consisted of 60 participants from community enterprises, designers, and users. The research instruments included a prototype foot massage tool and a user satisfaction questionnaire. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results revealed that community enterprises face significant challenges such as limited product diversity, basic product designs, and a lack of attention to design and production details. The researchers developed three prototypes of adjustable foot massage tools suitable for individuals with muscle soreness, both before and after exercise. The tools effectively prevent and reduce muscle soreness and fatigue. Overall, user satisfaction with the design of the prototypes was rated as good, with a mean score of 3.84 and a standard deviation of 0.57.

Keywords: Development, Muscle Relaxation Equipment Products, Local Wisdom, Community Enterprise Group

บทนำ

จากการประเมินภาพรวมของบริบทและสถานะของทุนทางสังคมของประเทศไทย บ่งชี้ให้เห็นว่าในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างเพื่อส่งเสริมความมั่นคงในชีวิตให้ทุกคนในสังคม สามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้อย่างยั่งยืน ในส่วนของการลดความเหลื่อมล้ำของศักยภาพในการแข่งขันทางธุรกิจนั้น ควรมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถแข่งขันได้ และมีการเติบโตที่ยั่งยืน โดยพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ผู้ประกอบการไทยสามารถแข่งขันได้อย่างเป็นธรรม อาทิ การสนับสนุนทางเทคโนโลยีและกลไกทางการเงินที่เหมาะสมเพื่อให้เข้าถึงแหล่งทุนได้อย่างทั่วถึง การยกระดับมาตรฐานและพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์และบริการ การเพิ่มการเข้าถึงบริการและการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ รวมถึงการสนับสนุนให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยสามารถเชื่อมโยงเข้าสู่เครือข่ายห่วงโซ่คุณค่าระดับโลกได้โดยง่าย (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13), 2565) โดยบริบทของวิสาหกิจชุมชนเท่านั้นเพื่อคลายเส้นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งอยู่ที่ 19/2 หมู่ 4 ตำบลสิงหนาท อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้รับการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 โดยมีรหัสทะเบียน 1 - 13 - 06 - 02/1 - 0002 ปัจจุบันผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์เท่านั้นเพื่อคลายเส้น ซึ่งยังไม่มีการจัดระดับ OTOP สมาชิกภายในกลุ่มวิสาหกิจนี้ได้ใช้ทุนทางวัฒนธรรมที่สั่งสมมาจากอดีต โดยจุดเริ่มต้นมาจากคุณปู่แสง บุญชัยเดช ซึ่งคิดค้นผลิตภัณฑ์เพื่อคลายเส้น เพื่อช่วยบรรเทาผ่อนคลายจากอาการบาดเจ็บจากโรคเบาหวาน ผลิตภัณฑ์นี้สามารถบรรเทาอาการของโรคเบาหวานได้ดีขึ้น และได้พัฒนาเป็นแท่นยืนเพื่อคลายเส้นในปัจจุบัน ซึ่งมีคุณค่าและมูลค่า ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อวิถีชีวิตและชุมชน สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดให้การสนับสนุนวิสาหกิจนี้อย่างต่อเนื่อง นอกจากการผลิตและจำหน่ายสินค้าแล้ว กลุ่มยังทำหน้าที่เป็นวิทยากรในการอบรมการใช้งานแท่นยืนเพื่อคลายเส้น ให้แก่หน่วยงานราชการ สถานศึกษา และโรงพยาบาลหลายแห่ง นอกจากนี้ วิสาหกิจชุมชนแท่นยืนเพื่อคลายเส้นยังได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของแหล่งเรียนรู้ในหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีชุมชนอื่นรายการโทรทัศน์ รวมถึงนักเรียน นักศึกษา และผู้ที่สนใจมาศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่าปัญหาและความต้องการของชุมชนในหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบแท่นยืนเพื่อคลายเส้น ซึ่งมีข้อเสียที่สามารถลอกเลียนแบบได้ง่าย ขาดความหลากหลาย มีน้ำหนักมาก และผลิตภัณฑ์ขาดความละเอียดและความสวยงาม นอกจากนี้ ผู้สนใจมักมีพฤติกรรมการใช้งานที่แตกต่างกัน และมักเกิดความไม่มั่นใจก่อนตัดสินใจซื้อ ซึ่งเป็นปัญหาของผู้ประกอบการระดับชุมชนในประเทศไทยคือเรื่องรูปแบบ

ผลิตภัณฑ์ และการตลาด จึงทำให้ยอดขายการจำหน่ายไม่สูงมากนัก ซึ่งสาเหตุหลักสำคัญเป็นเพราะผู้ประกอบการยังขาดผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์และคุณภาพที่สะท้อนถึงผลิตภัณฑ์หรือชุมชน และความรู้ความเข้าใจด้านการตลาด ทำให้ยอดขายการจำหน่ายไม่สูงนัก

จากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาอย่างละเอียดถึงสาเหตุของปัญหาและกำหนดทิศทางการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เดิมให้มีความหลากหลายในการใช้งานเพื่อตอบสนองต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค โดยมุ่งเน้นที่การออกแบบอุปกรณ์คล้ายเส้นให้สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น กระบวนการผลิตที่ได้ประโยชน์จากการใช้งานจริง กล่าวคือ วิสาหกิจชุมชนสามารถนำต้นแบบแท่นยีนเพื่อคล้ายเส้น ซึ่งเป็นผลลัพธ์จากงานวิจัยนี้มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ทางเลือกใหม่สำหรับผู้สนใจ โดยมีเป้าหมายเพื่อขยายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่สมาชิกในวิสาหกิจชุมชน เมื่อวิสาหกิจสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้มากขึ้น จะส่งผลให้เศรษฐกิจระดับฐานรากขยายตัว สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นการลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และป้องกันการลอกเลียนแบบผลิตภัณฑ์ ทำให้สมาชิกในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ การพัฒนานี้จะส่งผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความเจริญของชุมชน ทำให้สมาชิกในชุมชนมีโอกาสด้านสังคมมากขึ้น เช่น โอกาสที่ลูกหลานจะได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น โอกาสในการเข้าถึงบริการทางการแพทย์ที่ดีขึ้น เป็นต้น การพัฒนาดังกล่าวยังช่วยสร้างคนให้ใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างเกื้อกูล โดยยังคงรักษาวิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและยั่งยืนในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์แท่นยีนเพื่อคล้ายเส้น ตำบลสิงหนาท อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์อุปกรณ์คล้ายเส้นจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์แท่นยีนเพื่อคล้ายเส้น ตำบลสิงหนาท อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อ ต้นแบบอุปกรณ์คล้ายเส้น ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์แท่นยีนเพื่อคล้ายเส้น ตำบลสิงหนาท อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยตามรายละเอียด ดังนี้

รูปแบบแผนการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาอุปกรณ์คล้ายเส้นจากภูมิปัญญาของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์แท่นยีนเพื่อคล้ายเส้น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งผสมผสานวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเข้าด้วยกัน กล่าวคือในระยะแรก เริ่มต้นด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อทำความเข้าใจบริบท สภาพปัญหา อุปสรรค และความต้องการของวิสาหกิจชุมชน ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มสนทนา และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพนี้ นำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาประเด็นสำคัญ สังเคราะห์รูปแบบ และสร้างทฤษฎีพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาอุปกรณ์คล้ายเส้นจากภูมิปัญญาของวิสาหกิจชุมชน ในระยะต่อมา นำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากระยะแรก มาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาต้นแบบอุปกรณ์คล้ายเส้น จากนั้น จึงดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อประเมินผลความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อต้นแบบอุปกรณ์ที่ออกแบบขึ้น โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ นำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และทดสอบสมมติฐาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 5 คน คือ นายนิวัฒน์ เจริญผล ผู้นำวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์แทนยีนเพื่อคลายเส้น และสมาชิกในกลุ่มจำนวน 4 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง ส่วนประชากรในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ และผู้สนใจ ได้แก่ นักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุที่ใช้เพื่อการบำบัด ใช้ต้นแบบอุปกรณ์คลายเส้น จำนวน 60 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ประกอบด้วย เอกสารทางวิชาการ หนังสือ ตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงงานวิจัยออนไลน์ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อกำหนดประเด็นสำคัญสำหรับการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย กำหนดลำดับความสำคัญของเนื้อหาที่จะสัมภาษณ์ ร่างแบบสัมภาษณ์ และนำเสนอร่างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างให้แก่ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และแก้ไขข้อบกพร่องก่อนนำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปใช้จริง โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item - Objective Congruence: IOC) จากผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน แล้วนำมาคำนวณสูตร ผลสรุปได้ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.85

2. แนวทางการออกแบบและพัฒนาอุปกรณ์คลายเส้นจากภูมิปัญญา โดยข้อมูลที่สรุปจากการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลสำคัญในการออกแบบอุปกรณ์คลายเส้นจากภูมิปัญญาใหม่ ซึ่งกระบวนการออกแบบและพัฒนาอุปกรณ์คลายเส้นจากภูมิปัญญา ใช้แนวคิดเชิงออกแบบ Design Thinking (ศิริวัฒน์ สารเชตต์ และคณะ, 2565) โดยมุ่งเน้นไปที่การออกแบบที่เน้นผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง (User - centered Design) 5 ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ ขั้นวิเคราะห์ (Analysis Phase) การออกแบบ (Design Phase) ขั้นการพัฒนา (Development Phase) ขั้นการดำเนินการ (Implementation Phase) และขั้นการประเมินผล (Evaluation Phase) เมื่อครบทั้ง 5 ขั้นตอน นำเสนอผลงานต่อคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพและรับคำปรึกษาเพิ่มเติมปรับปรุงผลงานตามคำแนะนำ และนำเสนออีกครั้งจนผลงานสมบูรณ์

3. การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างได้พิจารณาจากอุปกรณ์คลายเส้นจากภูมิปัญญาแบบใหม่ ที่ออกแบบขึ้น มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน มีจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิดใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert Rating Scale) จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ

จากนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างเสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ตรวจสอบภาษา ตรวจสอบความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัย โดยหาค่าความสอดคล้องหรือดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (Index of Item - Objective Congruence: IOC) ซึ่งดัชนีนี้ควรมีค่าเข้าใกล้ 1 หากต่ำกว่า 0.50 ควรปรับปรุง (นิรัช สุดสังข์, 2559) จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ พร้อมทั้งนำกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง จนดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.61 – 1.00 หลังจากที่ได้แบบสอบถามการวิจัยที่มีความสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจริง จำนวน 30 ชุด เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นด้วยโปรแกรม

สำเร็จรูปทางสถิติ แล้วนำไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม) พิจารณาความเหมาะสมและให้ความเห็นชอบก่อนนำแบบสอบถามนี้ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้ใช้ทฤษฎีแนวคิดเชิงออกแบบ Design Thinking (ศิริวัฒน์ สารเชตต์ และคณะ, 2565) เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นวิเคราะห์ (Analysis Phase) การออกแบบ (Design Phase) ขั้นการพัฒนา (Development Phase) ขั้นการดำเนินการ (Implementation Phase) และขั้นการประเมินผล (Evaluation Phase) ซึ่งเมื่อนำขั้นตอนดังกล่าวมาจัดกลุ่มใหม่ตามการเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถแบ่งได้เป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ในขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของโครงการนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน เริ่มต้นด้วยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูล 5 คน โดยใช้การจดบันทึก การบันทึกเสียง การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อย

หลังจากลงพื้นที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยทำการถอดเทปการสัมภาษณ์ สรุปรวมกับข้อมูลจากการสังเกต และจดบันทึก ตรวจสอบความถูกต้องและความเชื่อถือได้ของข้อมูล ก่อนนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในขั้นตอนแนวคิดเชิงออกแบบ Design Thinking ต่อไป

2. การออกแบบและพัฒนาอุปกรณ์คลายเส้นจากภูมิปัญญาของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่วิสาหกิจชุมชนเผชิญอยู่ โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาออกแบบอุปกรณ์คลายเส้นให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย พัฒนาและปรับปรุงแก้ไขอุปกรณ์ตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำต้นแบบอุปกรณ์คลายเส้นที่เป็นเอกลักษณ์และแตกต่างจากผลิตภัณฑ์เดิมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลลัพธ์ที่ได้คือ อุปกรณ์คลายเส้นจากภูมิปัญญาที่สามารถเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และเป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถผลิตได้ด้วยตนเอง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณขณะนี้โครงการวิจัยอยู่ใน ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluation Phase) ตามหลักการออกแบบเชิงคิด (Design Thinking) โดยเริ่มต้นจากการขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้นำต้นแบบอุปกรณ์คลายเส้นที่พัฒนาจากภูมิปัญญาภูมิปัญญาวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไปให้ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเพื่อสังเกตและทดลองใช้ ประกอบกับแจกแบบสอบถามความพึงพอใจให้กลุ่มตัวอย่างประเมิน

ในขั้นตอนการประเมินผลนี้ผู้วิจัยได้ อธิบายรายละเอียดโครงการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทราบอย่างชัดเจน แจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างซักถามข้อสงสัย และจัดสรรเวลาให้กลุ่มตัวอย่างได้ ตอบแบบสอบถามอย่างเพียงพอ

วัตถุประสงค์ของการประเมินผลในครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่การตรวจสอบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่ออุปกรณ์คลายเส้นจากภูมิปัญญา เพื่อนำผลการประเมินไปวิเคราะห์ และปรับปรุงพัฒนาให้มีความสมบูรณ์แบบยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้งานจริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนาในเนื้อหาสาระ (Content Analysis) โดยนำข้อมูลดิบที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาจำแนกประเภทของข้อมูลตามความสัมพันธ์ วิเคราะห์เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แยกตามประเด็นตามเหตุผลเชิงตรรกะ จากนั้นจึงนำเสนอผลการศึกษา

แบบพรรณนา ซึ่งผลลัพธ์นี้เป็นข้อมูลคุณภาพที่สะท้อนสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น จากนั้นจึงนำกลับมาวิเคราะห์แล้วคัดเลือกความต้องการที่ตรงกับวัตถุประสงค์จริง ๆ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการออกแบบต่อไป

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณนั้น หลังจากรวบรวมข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความครบถ้วนของคำตอบในแบบประเมินอีกครั้งหนึ่ง ก่อนจะบันทึกและประมวลผลข้อมูลเหล่านั้นด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งผลลัพธ์จากการวิเคราะห์เป็นค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ถูกนำเสนอในรูปแบบตารางพร้อมคำอธิบาย

การรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หมายเลขข้อเสนอการวิจัย ว.268/2565

ผลการวิจัย

1. จากการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ผลิตและจำหน่ายแท่นยืนเพื่อคลายเส้น มักผลิตสินค้าที่มีรูปแบบจำกัด เน้นไปที่หน้าที่การใช้งานเป็นหลัก ส่งผลให้สินค้าสามารถลอกเลียนแบบได้ง่าย ขาดความหลากหลายในการใช้งาน อีกทั้ง น้ำหนักของแท่นยืนที่ค่อนข้างมาก ยังสร้างความลำบากในการขนย้าย ประกอบกับงานออกแบบและผลิตที่ขาดความประณีต จึงส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภค นอกจากนี้ พฤติกรรมการใช้งานของผู้บริโภคแต่ละรายมีความแตกต่างกัน ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อความมั่นใจของผู้บริโภคก่อนตัดสินใจซื้อสินค้า

2. ผลการออกแบบและพัฒนาอุปกรณ์คลายเส้นจากภูมิปัญญา ของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์แท่นยืนเพื่อคลายเส้น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักการออกแบบเชิงคิด (Design Thinking) โดยมีขั้นตอนประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ (Analysis Phase) ทำการศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์แท่นยืนเพื่อคลายเส้น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อกำหนดปัญหาและจุดที่จะต้องพัฒนา จากนั้นศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการออกแบบและพัฒนาแท่นยืนเพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพรูปแบบใหม่ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน กล่าวคือ ส่วนที่ 1 ศึกษาความเป็นมาและวิเคราะห์การใช้ภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์แท่นยืนเพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาเดิม ส่วนที่ 2 ศึกษากระบวนการผลิต การใช้วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนวิธีการใช้งานอุปกรณ์แท่นยืนเพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญา และส่วนที่ 3 พัฒนาอุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาใหม่

ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design Phase) ผู้วิจัยจะทำการพัฒนาอุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาใหม่ สามารถแสดงเป็นขั้นตอนการออกแบบได้ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสืบค้น สัมภาษณ์ สังเกต ทั้งความเป็นมา ภูมิปัญญา กระบวนการผลิต วิธีการใช้ การประชาสัมพันธ์ และวิธีการขาย

2. ร่างแบบอุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาหลากหลายแนวทางเพื่อหา แบบร่างที่เหมาะสมกับการผลิต จำนวน 10 แบบร่าง

3. ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ และวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิต เกี่ยวกับแบบร่างอุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาที่ออกแบบขึ้น

4. ปรับปรุงแบบร่างอุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญา โดยการนำจุดเด่น และจุดด้อยมาทำแบบร่างอุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาขึ้นใหม่

ขั้นที่ 3 ขั้นการพัฒนา (Development Phase) ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยจะทำการแสดงถึงวิธีการในการผลิตอุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาที่พัฒนาขึ้นบนพื้นฐานทักษะการผลิตที่ชุมชนสามารถผลิตขึ้นได้เอง

โดยใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่นและยังคงไว้ซึ่งกระบวนการผลิตเดิมของชุมชน โดยอุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาที่พัฒนาขึ้น มีจุดเด่น ดังนี้

1. สามารถลดวัสดุแผ่นรองพื้น และลดความหนาของเนื้อไม้ในการผลิตอุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาเดิม ดังภาพที่ 1 เปรียบเทียบกับอุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาเดิมที่พัฒนาขึ้น ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 1 อุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาเดิม

ภาพที่ 2 อุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาที่พัฒนาขึ้น รูปแบบที่ 1, 2 และ 3

2. อุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาที่พัฒนาขึ้นทั้งรูปแบบที่ 1, 2 และ 3 มีความหนาโดยรวม น้อยกว่าอุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาเดิม $\frac{1}{2}$ นิ้ว ขนาดอุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาเดิมเท่ากับ $11\frac{1}{2}$ นิ้ว $\times$ $13\frac{1}{2}$ นิ้ว $\times$ $5\frac{1}{2}$ นิ้ว ดังภาพที่ 1 ขนาดอุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาที่พัฒนาขึ้นเท่ากับ $11\frac{1}{2}$ นิ้ว $\times$ $13\frac{1}{2}$ นิ้ว $\times$ $5\frac{1}{2}$ นิ้ว ดังภาพที่ 2

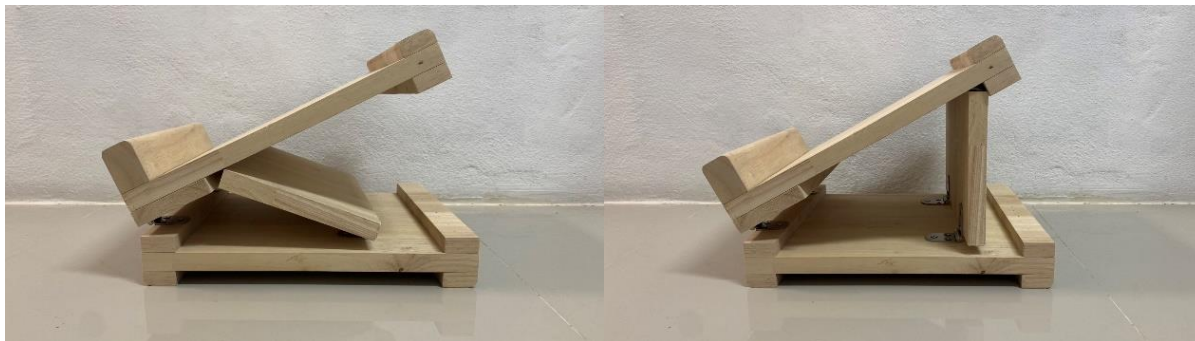
3. อุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาที่พัฒนาขึ้นทั้งรูปแบบที่ 1, 2 และ 3 ใช้วิธีการทำสีธรรมชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับคุณสมบัติของไม้ที่นำมาผลิตแสดงลดความสวยงามของเนื้อไม้ธรรมชาติ และลดการใช้สีสังเคราะห์ในการเก็บงาน ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แสดงภาพรวมการทำสีธรรมชาติ

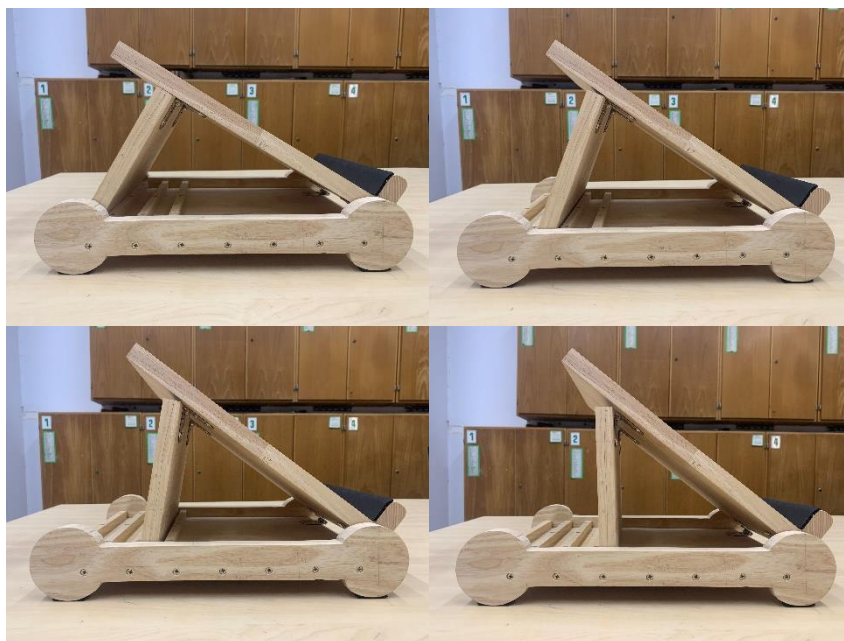
4. วัสดุที่ใช้ในการผลิตเป็นวัสดุ (ไม้ยางอัดประสานหนา 20 มิลลิเมตร) ที่ชุมชนสามารถจัดหาซื้อได้สะดวก ราคาไม่สูงมาก

5. อุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาที่พัฒนาขึ้นรูปแบบที่ 1 สามารถใช้งานได้ 2 ระดับ ที่ 30 องศา และ 45 องศา เพื่อให้เหมาะสมสำหรับผู้ใช้งานใหม่ อาจจะเริ่มที่องศาระดับที่ 1 (30 องศา) ก่อน ซึ่งแตกต่างจากอุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาเดิมที่มี แค่ระดับเดียวคือ 45 องศา ดังภาพที่ 4

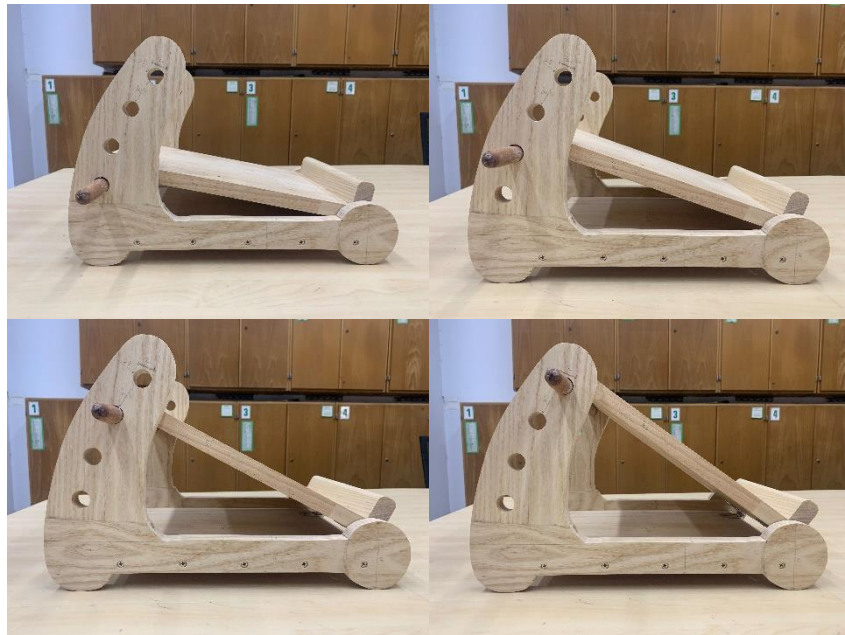
ภาพที่ 4 สามารถใช้งานได้ 2 ระดับ

6. อุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาที่พัฒนาขึ้นรูปแบบที่ 2 สามารถใช้งานได้ 4 ระดับ ที่ 25 30 35 และ 45 องศา เพื่อให้เหมาะสมสำหรับผู้เริ่มหัดใช้งาน และสามารถเพิ่มความเียงให้ชันมากขึ้น 3 ระดับ ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 สามารถใช้งานได้ 4 ระดับ

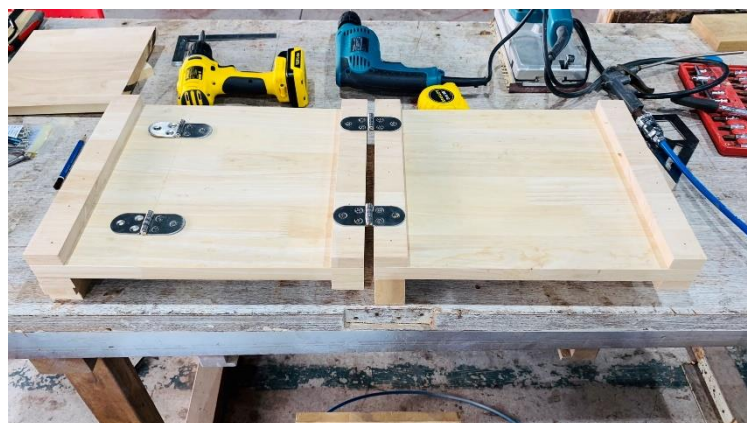
7. อุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาที่พัฒนาขึ้นรูปแบบที่ 2 สามารถใช้งานได้ 4 ระดับ ที่ 25 30 35 และ 45 องศา เพื่อให้เหมาะสมสำหรับผู้เริ่มหัดใช้งาน และสามารถเพิ่มความเียงให้ชันมากขึ้น 3 ระดับ ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 สามารถใช้งานได้ 4 ระดับ

8. ปรับเปลี่ยนวิธีการปรับองศาโดยใช้ไม้ค้ำซึ่งติดตั้งด้วยบานพับล่าง ทำให้ลดอาการบาดเจ็บจากการโดนบีบนิ้วมือซึ่งเกิดขึ้นในผลิตภัณฑ์เดิม และทำให้อุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาที่พัฒนาขึ้น ปรับได้ 2 ระดับ ดังภาพที่ 4

9. ปรับแก้ไขบานพับใหม่ทดแทนรูปแบบเดิมซึ่งใช้บานพับสำหรับตู้หรือประตู ซึ่งไม่สามารถรับน้ำหนักของผู้ใช้งานได้ดี โดยเลือกใช้บานพับที่มีขนาดกะทัดรัดและรับน้ำหนักได้ดี ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 รูปแบบบานพับที่ใช้

ขั้นที่ 4 ขั้นการดำเนินการ (Implementation Phase) สร้างแบบประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญต่ออุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาที่ถูกออกแบบใหม่ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแท่นยืนเพื่อคลาย

เส้น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และแบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา แล้วนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

นำแบบประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญต่ออุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาที่ถูกออกแบบใหม่ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแท่นยี่นเพื่อคลายเส้น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ทำการประเมินคุณภาพแล้วนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล (Evaluation Phase) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่ออุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญาที่ถูกออกแบบใหม่ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์

3. ผลประเมินความพึงพอใจที่มีต่ออุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแท่นยี่นเพื่อคลายเส้น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของกลุ่มตัวอย่าง 60 คน

ตารางที่ 1 ผลประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่ออุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญา

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการประเมิน
1. คุณค่าของธรรมชาติหรืองานหัตถกรรม	3.62	0.63	มาก
2. มีเอกลักษณ์และภูมิปัญญาของท้องถิ่น	3.48	0.50	ปานกลาง
3. วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่น	3.65	0.68	มาก
4. ผลิตได้จริง ใช้สอยดีเหมาะสมกับวัสดุท้องถิ่น	4.00	0.66	มาก
5. ความสวยงามและความน่าสนใจ	4.37	0.48	มาก
6. รูปแบบแปลกใหม่ สะดุดตา	4.47	0.50	มาก
7. สะดวกต่อการพกพาขณะเดินทาง	3.98	0.70	มาก
8. ขนาดพอเหมาะ บรรจุหีบห่อยากต่อการชำรุดเสียหาย	3.57	0.56	มาก
9. ราคาซื้อได้ โดยอาศัยการตัดสินใจน้อย	3.63	0.55	มาก
10. ราคาไม่แพง มีหลายราคาให้เลือก	3.62	0.49	มาก
ภาพรวมทั้งหมด	3.84	0.57	มาก

สำหรับการประเมินระดับความพึงพอใจต่ออุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแท่นยี่นเพื่อคลายเส้น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของกลุ่มตัวอย่าง 60 คน เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณจากแบบสอบถาม รวมทั้งสิ้น 10 ข้อคำถาม กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจสูงสุดในส่วนของรูปแบบแปลกใหม่ สะดุดตา ด้วยค่าเฉลี่ย 4.47 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 ส่วนประเด็นที่ได้ผลการประเมินน้อยที่สุดคือ มีเอกลักษณ์และภูมิปัญญาของท้องถิ่น ด้วยค่าเฉลี่ย 3.48 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 โดยสรุปแล้ว ผลการประเมินความพึงพอใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.84 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 ซึ่งถือเป็นความพึงพอใจในระดับมาก

อภิปรายผล

ปัจจุบัน วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์แท่นยี่นเพื่อคลายเส้น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กำลังเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญ ประการแรก ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายมีความหลากหลายจำกัด เน้นไปที่ฟังก์ชันการใช้งานพื้นฐาน ส่งผลให้สินค้าสามารถถูกเลียนแบบได้ง่าย ขาดจุดเด่นที่ดึงดูดผู้บริโภค ประการที่สอง การออกแบบและผลิตสินค้ายังขาดการใส่ใจรายละเอียด ส่งผลต่อความประณีตและความพึงพอใจของลูกค้า ประการที่สาม น้ำหนักของแท่นยี่นที่ค่อนข้างมาก สร้างความยุ่งยากในการขนย้าย ประการสุดท้าย พฤติกรรมการใช้งานของผู้บริโภคแต่ละรายมีความแตกต่างกัน แต่สินค้าที่มีจำหน่ายยังไม่รองรับความต้องการที่หลากหลาย ความท้าทายเหล่านี้ส่งผลต่อ

ความสามารถในการแข่งขันและโอกาสทางธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งผู้วิจัยพบสภาพปัญหาในลักษณะเดียวกันกับผลิตภัณฑ์ในชุมชนอื่น ๆ เช่น ตลาดถ่านอัดแท่งมีความอึดตัวสูง มีหลายยี่ห้อที่นำเสนอผลิตภัณฑ์ที่คล้ายกัน ทำให้ขาดความแตกต่าง ขาดการจดจำ (น้ำฝน ใจดี และคณะ, 2566) จึงกำหนดแนวทางการพัฒนาพัฒนาอุปกรณ์ คลายเส้นจากภูมิปัญญา สรूपได้ดังนี้ ประการแรก ส่งเสริมการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย ทันสมัย สวยงาม ใช้งานสะดวก ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย (ยุวดี พรธราพงศ์ และอาณัฐ ศิริพิชญ์ตระกูล, 2565) ประการที่สอง พัฒนาระบบการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เน้นความประณีต ลด น้ำหนักแทนโยนให้ง่ายต่อการเคลื่อนย้าย ประการที่สาม ศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้แต่ละกลุ่มอย่างละเอียด พัฒนาสินค้า ให้ตรงกับความต้องการที่หลากหลาย (จุติมา ชูเผือก, 2549) ยังผลให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการอย่างมีกลยุทธ์ จะช่วยเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน สร้างความยั่งยืน และนำไปสู่โอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ ให้กับวิสาหกิจชุมชน

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่การออกแบบและพัฒนาอุปกรณ์คลายเส้นจากภูมิปัญญาโดยใช้วิธีการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เน้นการออกแบบที่ผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง (User - centered Design) เพื่อตอบสนอง ต่อปัญหาและความต้องการของผู้ใช้ที่หลากหลาย อุปกรณ์ที่พัฒนาขึ้นมีความหลากหลาย ทันสมัย สวยงาม ใช้งาน สะดวก ผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประณีต สอดคล้องกับองค์ประกอบสำคัญของการออกแบบผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมตามแนวคิดของ (วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร, 2548) เกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญของการออกแบบผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมที่ต้องคำนึงถึงได้แก่ คุณค่าของธรรมชาติ เอกลักษณ์ของท้องถิ่น วัสดุในท้องถิ่น กรรมวิธีการผลิตไม่ ซับซ้อนผลิตได้จริง รูปแบบใหม่น่าสนใจและสวยงาม สะดวกต่อการพกพา ขนาดพอเหมาะ ราคาไม่แพง

จากผลการประเมินความพึงพอใจทั้งหมดจำนวน 10 ข้อในตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุด ต่ออุปกรณ์เพื่อคลายเส้นจากภูมิปัญญามีรูปแบบแปลกใหม่ สะดุดตา แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจ ต่อรูปแบบแปลกใหม่ สะดุดตา สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยรัตน์ อัครวางกูร ที่ตั้งข้อสังเกตว่ารูปแบบใหม่น่าสนใจ และสวยงามคุณสมบัติที่ดีขององค์ประกอบสำคัญของการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม (ชัยรัตน์ อัครวางกูร, 2548) หากมองในภาพรวมของผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่ออุปกรณ์คลายเส้นจากภูมิ ปัญญา พบว่าอุปกรณ์คลายเส้นที่ออกแบบนี้คำนึงถึงพฤติกรรมผู้ใช้เป็นหลัก มุ่งเน้นการบำบัดอาการเจ็บป่วยได้ จริง สอดคล้องกับแนวคิดในการออกแบบอุปกรณ์คลายเส้น (รัฐไท พรเจริญ และคณะ, 2565) ที่มุ่งเน้น ประสิทธิภาพสูงสุดกับร่างกายแต่ละส่วน ช่วยลดหรือบรรเทาอาการปวด ผ่อนคลายกล้ามเนื้อได้อย่างมี ประสิทธิภาพ นอกจากนี้ อุปกรณ์ยังมีการออกแบบให้สามารถปรับระดับการใช้งานได้อย่างเหมาะสมกับผู้ใช้ หลากหลาย สอดคล้องกับแนวคิดการปรับระดับของพื้นอุปกรณ์คลายเส้น (ปิยะ บรรพลาและคณะ., 2563) ช่วยให้ผู้ป่วยที่มีอาการอักเสบกล้ามเนื้อขาสามารถใช้อุปกรณ์นี้เพื่อเป็นอุปกรณ์ช่วยทำกายภาพบำบัดฟื้นฟู หรือใช้ ยืดคลายเส้นกล้ามเนื้อขา ก่อนและหลังการออกกำลังกาย ช่วยป้องกันหรือลดอาการอักเสบ และลดความเมื่อยล้า บริเวณกล้ามเนื้อขาได้ งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งพัฒนาอุปกรณ์คลายเส้นจากภูมิปัญญาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อเพิ่ม มูลค่าทางเศรษฐกิจ ลดการลอกเลียนแบบผลิตภัณฑ์ เพิ่มทางเลือก และสร้างการจดจำ อุปกรณ์ที่ออกแบบขึ้น พร้อมองค์ความรู้สามารถนำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพเพื่อการรักษาและบำบัดร่างกายในชุมชนอื่นที่มีความ ต้องการ ผลลัพธ์ที่คาดหวังคือ เศรษฐกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและชุมชนโดยรอบจะดีขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำแนวทางนี้ไปใช้เป็นต้นแบบในการวางนโยบายพัฒนาชุมชนอื่น ๆ

สรุปและข้อเสนอแนะ

วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์แทนโยนเพื่อคลายเส้น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กำลังเผชิญกับความท้าทาย สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อศักยภาพในการแข่งขันและโอกาสทางธุรกิจ ประกอบด้วย ข้อจำกัดด้านความหลากหลายของ ผลิตภัณฑ์ สินค้าที่มีจำหน่ายเน้นไปที่ฟังก์ชันการใช้งานพื้นฐาน ส่งผลให้สินค้าสามารถถูกเลียนแบบได้ง่าย ขาด

จุดเด่นที่ดึงดูดผู้บริโภค การออกแบบและผลิตที่ขาดการใส่ใจรายละเอียด ส่งผลต่อความประทับใจและความพึงพอใจของลูกค้า น้ำหนักของแท่นยืนที่ค่อนข้างมาก สร้างความยุ่งยากในการขนย้าย และการไม่รองรับความต้องการใช้งานที่หลากหลาย สินค้าที่มีจำหน่ายไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันของผู้บริโภค ปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันและโอกาสทางธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน จำเป็นต้องมีการพัฒนาสินค้าอย่างเร่งด่วน การออกแบบและพัฒนาอุปกรณ์คล้ายเส้นจากภูมิปัญญากลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ออกแบบบนพื้นฐานการคิดเชิงออกแบบ Design Thinking มาประยุกต์ใช้กับการออกแบบและพัฒนาอุปกรณ์คล้ายเส้นจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เน้นการออกแบบที่คำนึงถึงผู้ใช้งานเป็นศูนย์กลาง ผลลัพธ์ที่ได้คือ อุปกรณ์คล้ายเส้น รูปแบบใหม่ จำนวน 3 รูปแบบ แต่ละรูปแบบสามารถปรับระดับพื้นอุปกรณ์ได้ถึง 4 ระดับ เหมาะสำหรับผู้ที่ประสบปัญหาอาการอักเสบกล้ามเนื้อขา ใช้งานได้ทั้งก่อนและหลังการออกกำลังกาย ช่วยป้องกันและลดอาการอักเสบ ลดความเมื่อยล้าบริเวณกล้ามเนื้อขาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อประเมินผลความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนรวม 60 คน พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจสูงสุดต่ออุปกรณ์เพื่อคล้ายเส้นจากภูมิปัญญาที่มีรูปแบบแปลกใหม่ สะดุดตา ส่วนประเด็นที่ได้ผลการประเมินน้อยที่สุดคือ มีเอกลักษณ์และภูมิปัญญาของท้องถิ่น แนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแท่นยืนคล้ายเส้นอยุธยา หลังจากออกแบบอุปกรณ์คล้ายเส้นรูปแบบใหม่แล้ว วิสาหกิจชุมชนควรพัฒนาต่อใน 4 ด้าน ดังนี้ 1. พัฒนาอัตลักษณ์แบรนด์และสื่อประชาสัมพันธ์ โดยสร้างเอกลักษณ์แบรนด์ที่ชัดเจน ดึงดูดใจลูกค้า พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์หลากหลายรูปแบบ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ วิดีโอ เน้นการนำเสนอที่มาและความหมายของผลิตภัณฑ์ สื่อสารข้อมูลผลิตภัณฑ์อย่างครบถ้วน ชัดเจน 2. เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ เน้นจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบใหม่ คุณภาพวัสดุ และกรรมวิธีการผลิต นำเสนอเรื่องราวของชุมชน ผู้ผลิต และภูมิปัญญาไทย 3. ขยายกลุ่มลูกค้า ให้ความสำคัญกับพฤติกรรมและความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้รองรับความต้องการที่หลากหลาย และสื่อสารการใช้งานที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม 4. ส่งเสริมการตลาด โดยเข้าร่วมงานแสดงสินค้าและกิจกรรมต่าง ๆ สร้างช่องทางการจำหน่ายที่หลากหลาย พัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการขายสินค้า โปรโมทสินค้าผ่านสื่อออนไลน์และออฟไลน์ การพัฒนาตามแนวทางเหล่านี้ จะช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ขยายกลุ่มลูกค้า เพิ่มยอดขาย และสร้างการจดจำแบรนด์ ส่งผลต่อความยั่งยืนของธุรกิจในระยะยาว

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนอุดหนุนวิจัยงบประมาณเงินรายได้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ สัญญาเลขที่ C38/2565 โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาอุปกรณ์คล้ายเส้นจากภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแท่นยืน ตำบลสิงหนาท อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีงบประมาณ 2565

เอกสารอ้างอิง

- จุติมา ชูเผือก. (2549). ผลของโปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้เพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการเดินแบบภูมิปัญญาไทยต่อสมรรถภาพทางกาย ความสามารถในการดูแลตนเอง และการรับรู้ภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชน : กรณีศึกษาตำบลพนมวัง อำเภอกวนขน จังหวัดพัทลุง. ใน วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลครอบครัวและชุมชน. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชัยรัตน์ อัครวางกูร. (2548). ออกแบบให้โดนใจ: คู่มือการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผู้ประกอบการและนักออกแบบ. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมสนับสนุน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.

- น้ำฝน ใจดี และคณะ. (2566). การออกแบบและพัฒนาแบรนด์เพื่อสร้างอัตลักษณ์และเพิ่มคุณค่าถ่านชีวมวลอัดแท่งของวิสาหกิจชุมชนหนองเลงพัฒนา จังหวัดชลบุรี. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 7(10), 350-363.
- นิรัช สุดสังข์. (2559). ระเบียบวิธีวิจัยทางการออกแบบ. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ปิยะ บรรพลาและคณะ. (2563). การสร้างและหาประสิทธิภาพอุปกรณ์คลายเส้นกล้ามเนื้อขา. วารสารวิจัยและนวัตกรรมการอาชีวศึกษา: 4(1), 130-135.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 13). (2565). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษที่ 258 ง. หน้า 12 (1 พฤศจิกายน 2565).
- ยุวดี พรธาราชพงศ์ และอาณัฐ ศิริพิชญ์ตระกูล. (2565). การออกแบบนวัตกรรมผลิตภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุจากภูมิปัญญาท้องถิ่นไม้ตาลโตนด. วารสารศิลปปริทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 10(1), 62-70.
- รัฐไท พรเจริญ และคณะ. (2565). การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดนวดแผนไทยเพื่อสุขภาพวิสาหกิจชุมชนอาภาวนวดแผนไทย จังหวัดอ่างทอง. The New Viridian Journal of Arts, Humanities and Social Sciences, 2(2), 2773-8787.
- วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. (2548). หลักการและแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: แอปป้า พรินติ้ง กรุป.
- ศิริวัฒน์ สารเชตต์ และคณะ. (2565). แผนที่ศิลปะโคราช. วารสารมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, 35 (2), 82-96.